

Kommunstyrelsen

Ansvar för kommunens flyktingmottagande

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktiges beslut 2012-05-24 § 116 *Eskilstuna kommuns organisation för integration och flyktingmottagande* upphävs.
2. Ansvar för kommunens åtaganden enligt lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (bosättningslagen) flyttas från kommunstyrelsen till arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden.
3. Finansieringen av flyktingmottaganden ska ske genom den statliga schablonersättningen för nyanlända.
4. Ansvar för flyktingguide/språkvän och föreningsmatchning flyttas från kommunstyrelsen till arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden. Projektmedel följer med uppdraget.
5. Reglementet för arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden kompletteras enligt beslut i punkt 2 och 4.

Sammanfattning

Kommunledningskontoret arbetar idag både strategiskt och operativt med flyktingmottagande och integration. En del av de operativa verksamheterna har tidigare funnits på arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden. Kommunledningskontoret föreslår att de operativa verksamheterna återförs till arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden för att där hitta synergier till andra verksamheter. Kommunledningskontoret ska behålla det strategiska ansvaret för integration.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade 2012-05-24 (KSKF/2012:112) om en ny organisation för integration och flyktingmottagande. I samband med det

förtydligades kommunstyrelsens ansvar för externa kontakter med Migrationsverket och länsstyrelsen gällande flyktingmottagande och kommunstyrelsen blev huvudman för överenskommelser om mottagande som träffades mellan kommunen och Migrationsverket. Kommunledningskontoret skulle även fungera som kommunens externa länk i kontakter med arbetsförmedlingen och ingå i arbetsgrupper gällande övergripande frågor om etablering.

Beslutet innebar även att mer operativa funktioner skulle organiseras inom kommunstyrelsen. Det handlade specifikt om attitydpåverkande arbete gentemot medborgarna och kommunens medarbetare genom att initiera och/eller ordna seminarier, föreläsningar, workshops och evenemang med integration och mångfald i fokus. Flyktingguide, interreligiös dialog och antidiskrimineringsarbete lyftes fram i beslutet som delar som skulle bedrivas av kommunstyrelsen. I beslutet fanns även ett utpekad ansvar för att se till att de servicefunktioner som finns (av typen växel, medborgarkontor och idag Eskilstuna Direkt) skulle ha ett integrationsperspektiv.

Sedan beslutet 2012 har förutsättningarna ändrats och det finns anledning att göra en förändring i ansvaret. Kommunledningskontoret arbetar idag både strategiskt och operativt med flyktingmottagande och integration och delar av verksamheten kan återföras till facknämnderna och därmed hitta synergier till andra verksamheter.

Kommunens ansvar för flyktingmottagande

Kommunstyrelsen har idag ansvaret för att hantera kommunens flyktingmottagning för vuxna och familjer. Ansvaret för ensamkommande flyktingbarn ligger på socialnämnden. Från den 1 mars 2016 är alla kommuner skyldiga att ta emot nyanlända för bosättning enligt den så kallade bosättningslagen. Syftet med bosättningslagen är att förbättra nyanländas möjligheter att komma in i samhället och på arbetsmarknaden. De överenskommelser som länsstyrelserna tidigare tecknat med kommunerna om mottagande av nyanlända gäller inte längre då bosättningslagen trätt kraft.

Anvisningar till kommunerna omfattar nyanlända som vistas i anläggningsboenden och kvotflyktingar. Arbetsförmedlingen anvisar de nyanlända som kan ha rätt till etableringsplan. Migrationsverket anvisar kvotflyktingar, samt de som inte har rätt till etableringsplan (nyanlända över 65 år, nyanlända med mindre än 25 procent prestationsförmåga och nyanlända som går på gymnasiet). Från den 1 januari 2017 tar Migrationsverket över hela ansvaret för att anvisa nyanlända till en kommun. Bosättningsuppdraget övergår då helt från Arbetsförmedlingen till Migrationsverket.

Hur många nyanlända personer som anvisas till en kommun beror på kommunens storlek, arbetsmarknadsläge, det sammantagna mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn samt hur många asylsökande som redan vistas i kommunen.

Under 2016 placeras 20 personer i Eskilstuna utifrån bosättningslagen och för 2017 beräknas 31 personer anvisas hit.

Kommunens ansvar och uppgifter i samband med en anvisning (vem som gör det idag i parentes):

- Boende för de nyanlända som anvisas till kommunen genom Migrationsverket eller Arbetsförmedlingen (KS)
- Vid behov praktisk hjälp i samband med bosättningen (KS)
- Förskola och skola (BUN)
- Utbildning i svenska för invandrare (sfi) (AVN)
- Vuxenutbildning (AVN)
- Samhällsorientering (AVN)
- Vid behov kompletterande försörjningsstöd (AVN))
- Boende och omsorg för ensamkommande barn (SN)
- Kommunen utser särskild förordnad vårdnadshavare till ensamkommande barn med uppehållstillstånd (ÖFN)

Den mest naturliga tillhörigheten för det operativa flyktingmottagandet är arbetsmarknads- och familjenämnden. Där finns synergier med vuxenutbildningen, arbetsmarknadsavdelningen och försörjningsstöd. Nämnden arbetar nära arbetsförmedlingen i arbetet med flyktingmottagandet och kopplingen till vuxenutbildning och arbetsmarknad och de finns redan med i samverkanforumet LÖK (lokal överenskommelse med externa parter), både den övergripande (stora LÖK) och den mer operativa (lilla LÖK) Det finns en närhet till socialnämndens verksamheter om anvisade personer har behov av andra sociala insatser.

Boendefrågan är central i flyktingmottagandet och är också en viktig fråga för flera andra förvaltningar som är beroende av att hitta bostäder åt brukare.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen driver idag ett projekt för på nya sätt att hitta fler möjliga bostäder för målgruppen och samtidigt ha en bostadscoach som hjälper nyanlända den första tiden.

Flyktingmottagningen behöver ses ur ett strategiskt och långsiktigt perspektiv. Det kan lokaliseras tillsammans med det operativa arbetet men risken är att initiativ som är koncernövergripande tappas bort. Det är flera nämnder som påverkas direkt av flyktingmottagning och som behöver kunna medverka och påverka det strategiska arbetet. Samtidigt är det viktigt att det strategiska arbetet finns nära verksamheterna där mötet och mottagandet sker.

Ansvar för flyktingguide/språkvän och föreningsmatchning

Flyktingguide/Språkvän har funnits i Eskilstuna kommun sedan 2006 i lite olika former. Det startade på dåvarande arbetsmarknads- och familjefnämnden och var från börjad ett arbete som drevs gemensamt med Rädda barnen och Röda korset. Från 2012 har verksamheten succesivt flyttats till kommunledningskontoret och blivit en del av det centrala integrationsarbetet. Verksamheten har vuxit kraftigt och idag är det 2000 språkvänner som är aktiva. Eskilstuna har de senaste åren haft

länsstyrelsens uppdrag att utveckla konceptet både på nationell och regionala nivå. Verksamheten drivs idag till största delen med externa projektmedel från länsstyrelsen. Den insats som Eskilstuna kommun står för är 50 procent av en årsarbetare för samordning och utveckling av det lokala arbetet.

Under de senaste åren har arbetet med att utveckla språkvän pågått med hög intensitet. Utvecklingsmedel från externa parter har gjort att det funnits gott om resurser. Lokalt har kommunen haft nytta av den kraft som ett ansvar för ett nationellt arbete ger. Eskilstuna har haft flera stora nationella konferenser och lyfts fram i många olika sammanhang. Det har bidragit till att marknadsföra konceptet och gett många nya aktiva språkvänner samtidigt som det underlättar arbetet med att hitta nya samverkansparter för att skapa nya projekt och få nya projektmedel. Eskilstuna är en kommun som anses vara bra på integration mycket tack vare språkvän och att vi finns med i arbetet med Unesco Lucs

Konceptet med att matcha nyanlända med personer som funnits här längre har utvecklats till att även handla om föreningsmatchningar. Idag bedrivs ett arbete tillsammans med arbetsförmedlingen och föreningslivet där nyanlända får chansen att inom sin etableringsplan möta föreningslivet. Det har visat sig vara en framgångsrik metod för att snabbare komma in i samhället, skaffa sig ett kontaktnät som kan leda till ett arbete.

Rent operativt handlar det om att ta hand om inkomna ansökningar om att bli och få en språkvän och matcha människor med varandra. Verksamheten är också beroende av att hela tiden synas för att få nya intresserade så det är ett omfattande kommunikationsarbete som pågår hela tiden. Språkvännerna som redan är matchade kan också behöva stöd och därför arrangeras en del träffar och aktiviteter som kan stimulera umgänge.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden har flera verksamheter som med fördel kan arbeta nära verksamheten med språkvän. De möter många nyanlända via SFI och vuxenutbildningen och har ett driv att få nyanlända att snabbt ta sig in i samhället för att hitta en egen försörjning. De skulle kunna hitta synergier med arbetsmarknadsinsatser, SFI och språkvän. Har de dessutom ett ansvar för det operativa flyktningmottagandet så finns en synergi till. De har även ett intresse av att fortsätta utveckla föreningsmatchning och har redan nära relationer till Arbetsförmedlingen.

En risk att beakta är att fokus blir starkt på arbete och språk och en del av helheten tappas bort.

Ansvar som behöver finnas kvar på kommunstyrelsen

Den interkulturella strategin som är nu gällande beskriver egentligen samma fokusområden som andra planer för att skapa ett långsiktigt socialt uthålligt samhälle med demokrati, jämställdhet och inkludering. Konkreta faktorer som leder dit är tillgång till utbildning, arbete, bra boende och en berikande fritid. Frågan om social uthållighet är ett uppdrag för många och i det arbetet behövs hela

tiden kompetens som påminner om vilka strukturer som hindrar utvecklingen i den önskade riktningen. Integration är ett kunskapsområde och organisationens kompetens behöver hela tiden uppdateras och säkras.

En central placering av det strategiska integrationsarbetet behövs både för styrning och för uppsikt som är kommunstyrelsens grunduppdrag. En central placering är också viktig för att kanalisera behoven som finns i facknämnderna och i verksamheterna och hitta gemensamma lösningar och se vilka former av stöd som behövs.

Omvärldsbevakning inom området är viktigt för den strategiska planeringen. Eskilstuna har varit med och drivit fram Unesco LUCS tillsammans med Malmö och Botkyrka. Unesco LUCS har sitt ursprung i ett annat nätverk, ECCAR (European Coalition of Cities Against Racism) som bildades på initiativ av Unesco. Målet med Unesco LUCS är att samla och sprida kunskap om platsidentitet, social jämlikhet och sammanhållning, interkulturell och interreligiös dialog samt att utveckla metoder och verktyg för att kunna gå från ord till handling. Unesco LUCS ingår i ett formellt samarbete med Svenska Unescorådet och är placerat vid Mångkulturellt centrum (MKC) i Fittja. Det behöver finnas en balans mellan vad kommunen är engagerad i lokalt och nationellt. Ett sammanshang som Unesco LUCS och ECCAR samlar kommuner med ambitioner inom integrationsarbetet och är bra för att hålla ett arbete på en hög nivå. Det behöver alltid finnas en tydlig ambition och koppling till hur vi använder den resursen på hemmaplan

Integrationsfrågor som bör ligga centralt på kommunledningskontoret:

- Omvärldsbevakning
- Lyfta fram behovet av kompetensutveckling
- Se verksamheternas behov av utveckling, sammanställa och initiera utvecklingsarbete, gemensamma projekt
- Driva koncerngemensamma frågor
- Gemensam kommunikation av flyktingmottagning och integration
- Representera Eskilstuna kommun i olika nationella utvecklingsforum
- Internationellt utbyte

Finansiering

De medel som har använts till integrationsarbete på kommunledningskontoret har varit tillfälliga projektpengar både externa och interna vilket har gjort det svårt att bedriva ett långsiktigt arbete. För närvarande finns externa medel kopplat till projekt för språkvän.

När integrationsarbetet bedrevs av dåvarande arbetsmarknads- och familjenämnden (före 2012) användes det statliga anslaget för etableringsersättning. Det anslaget har förändrats under åren beroende på hur stort ansvar kommunerna har haft. Nu får återigen kommunerna ett allt större ansvar och anslaget från staten har ökat. En rimlig finansiering av kommunens insatser för integration är genom det statliga

anslaget. Oavsett var ansvaret för integration och flyktingmottagning ligger så borde finansieringen ska genom de medel vi får för att göra det vi är ålagda.

Från Migrationsverket får kommunen olika typer av ersättning bland annat finns en schablonersättning som kommunen får per månad. En del av den ersättningen borde ingå som finansiering för flyktingmottagandet. Förslaget är att arbetsmarknad- och vuxenutbildningsnämnden får ersättning från schablonersättningen med den faktiska kostnaden för ansvaret för flyktingmottagandet och för flyktingguide/språkvän samt föreningsmatchning. För 2017 beräknas den kostnaden vara 600 000 kronor.

Utöver det följer de projektmedel som kommunen fått för integrationsarbete med till arbetsmarknad- och vuxenutbildningsnämnden. Även ansvaret för att redovisa projekten följer med.

Kommunledningskontorets synpunkter

Kommunledningskontorets uppdrag är att stödja kommunstyrelsen och kommunledningen i att leda, styra och stödja kommunkoncernen vilket bland annat innebär:

- Koncernstyrning
- Utvecklingsfrågor för koncernen (berör alla eller stora delar av kommunkoncernen)
- Utvecklingsfrågor för Eskilstuna som ort
- Stödja kommunstyrelsen i uppföljnings- och uppsiktsplikten
- Politikernära uppgifter och stöd till olika politiska forum

I samband med översynen av kommunledningskontoret genomfördes en översyn av det operativa arbetet med integration och flyktingmottagning. Arbetet innehåller flera operativa delar som med fördel kan överföras till en facknämnd. Förslaget att flytta ansvaret för flyktingmottagningen och arbetet med flyktingguide/språkvän till arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden är ett sätt att renodla kommunstyrelsen uppdrag men även att hitta synergier med andra verksamheter.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Pär Eriksson
kommundirektör

Marita Skog
utvecklingsdirektör